

oblíčeje, vláknitou, baňatou, chlupatou tvář se třema slepýma očima a děsivou řadou růžových zubů opatřených lesknoucí se oranžovou sklovinou, na hlavu jak ze zlého snu, jejíž bizarnost umocňuje bezvadně upravený účes.

Hrdlo slečny Soedhono, které pod tímto monstrózním oblíčejem zůstává odkryté, se jednou, dvakrát, třikrát spokojeně stáhne, načež šestašedesát mužů zaupí, zařve či zakňourá, každý podle své povahy. Toto je okamžik společného zavřešení, kterého se všichni báli, kterému se bránili a jemuž se nyní poddávají.

„Tím končí moje přednáška,“ oznámí slečna Soedhono. „Doufám, že nás příští rok opět pocítíte svou přítomností.“

Za halasného potlesku se důstojně ukloní a vykráčí ze sálu kolem falangy olivřejoyaných zaměstnanců hotele Magdálaya, kteří stojí připravení se šedesáti sedmi ručníky.

Šedesáti sedmi? Ano, šedesáti sedmi. Jeden muž tu dnes i přes své nejlepší úmysly nemohl být. Let mu na poslední chvíli zrušili, čímž ho uvrhli do naprostého zoufalství. Tisíce kilometrů oceánu ho nemilosrdně dělí od Indonésie a slečny Soedhono. Na svou nádhernou a ostudou odměnu se těšil déle, než je mu milé vzpomínat; teď bloumá jako ztracená duše obchody na letišti ve svém domovském městě. Kupuje bezcenné suvenýry pro svou manželku, pro svou ženu, která je roztomilá a laskavá, ale o kokosech nemá ani páru. Na hodinách nad jeho hlavou bez ohledu na jeho touhu naskakují digitální číslice, fronty pasažérů mizí v určených otvorech, obloha se barví z modré do oranžova a pak už ví, že je po všem, výstup slečny Soedhono skončil, odehrál se před jinými muži a on o něj přišel a teď musí čekat věčnost, než ho uvidí znovu.

Finesa

Zvěsti o tom, že diktátor je nemocný, byly zcela neopodstatněné. V životě nebyl v lepší kondici, a pokud někdo tvrdil opak, mohl očekávat, že ho o tom přesvědčí násilím.

Přesto diktátor pokládal za moudré nechat si zrengenovat hrudník a potvrdit tak, že je zdravý jako buk. A právě ze strachu z násilného přesvědčování jeho osobní lékař váhal promluvit, když se ho velký muž zeptal, jestli se na renigenovém snímku ukázalo něco neobvyklého.

„Máte velmi velké srdce,“ vypravil ze sebe lékař na konec.

„To já vím,“ usmál se diktátor. „Ale jak velké?“

Stáli v diktátorově pracovně, přesněji řečeno diktátor seděl a lékař stál. Lékař si nešťastně tiskl renigenové snímky k tělu.

„Větší než...“ začal a zadíval se z otevřeného okna, jestli tam někde nenajde inspiraci. „Větší, než je možná zcela slučitelné s... s velikostí srdce, kterou by člověk očekával u osoby, která je... ech... jejíž zdravotní stav je slučitelný s... tím, že zůstane ve zdravotním stavu slučitelném s... ehm... udržením...“

Diktátor si povzddechl, na takové opatřivci neměl náladu. Někdy je na vůdci, aby zachraňoval lidi před jejich vlastní bojácností.

„Myslíte větší, než je pro mě dobré?“

Lékaři samou úlevou poklesla ramena.

„Ano.“

„Často mě to napadlo,“ usmál se diktátor. „Ale vážně, tohle moje velké srdce: jak moc je to nebezpečné?“

„Nebezpečné?“ Lékař už byl zase nervózní a poučil se takovým způsobem, až to bylo diktátorovi upřímně řečeno protivné.

„Příteli, známe se už dlouho,“ pokáral ho. „Cožpak spolu nemůžeme mluvit otevřeně?“

Lékař polkl a zakřivil se jako idiot. On a diktátor se znali třicet měsíců, nebo řekněme dva roky. Bylo to dlouho? Rozhodně to bylo desetkrát déle, než někteří lidé vydrželi a než s pořádným zaduněním upadli v neštěstí. Na druhou stranu, znát diktátora *velmi* dlouho nebyl podle všeho dobrý nápad, neboť jeho nejstarší přátelé a rodinní příslušníci byli většinou mrtví.

„Rentgenové snímky ukazují, že... že vaše srdce... že máte srdeční myxom.“

Tak, a je to venku. Lékař mrkal za zamlženými brýlemi a čekal na následky.

„Je to nádor?“ zeptal se diktátor.

„Ano, je to nádor,“ odpověděl lékař.

„Nádor může sám od sebe ustoupit, ne?“ Diktátor to pronesl nejistě; taková představa odporovala všemu, co věděl o politice.

„Těhle ne.“

„Zhoubný, že?“ ověřoval si diktátor sílu svého nepřítel.

„No, po pravdě řečeno je myxom sám o sobě benigní. Ale to, co udělá se srdcem, je... ech...“

„Smrtící.“

„Ano.“

Diktátor se obrátil a přešel k oknu. S rukama sepnutýma za zády se zadíval ven.

„Nádory se dají vyříznout,“ nadhodil.

„Jsou nádory různého druhu,“ kroutil se lékař. „Některé se dají jednoduše vyříznout. U jiných je ta práce mnohem komplikovanější.“

Diktátor přikývl. I tohle rozlišení odpovídalo jeho zkušenostem z politiky.

„Jak brzy mě to může zabít?“

„Já jsem jen prostý všestranný praktik, žádný expert,“ omlouval se lékař. „Odborná literatura tvrdí, že obvyklé jsou tři měsíce. Nevím, jak k téhle statistice došli. Jestli je to průměr, pak si dobu tří měsíců mohli odvodit z toho, že jeden člověk přežil týden a druhý zase... chim... skoro půl roku.“ Lékař se ušklíbl: půl roku neznelo jako moc. Možná měl ty aritmetické operace pojímat kreativněji; o diktátorovi bylo dobře známo, že je i přes mnohé čestné doktoráty nevzdělaný.

„Zvládnete to?“ otázal se diktátor.

Lékař zavrtěl hlavou.

„Na to nejsem dost zručný.“

„Ani kdybych vám dal čtrnáct dní na to, abyste trinova a důkladně si přečetl příslušné knihy?“

Lékař pevně sevřel rentgenové snímky, aby nevyprskl smíchy.

„Ani kdybych měl rok,“ řekl. „Postižené cévy jsou velmi, velmi drobné. S těma máma velkýma sedláckýma rukama...“ A zvedl jednu ruku do vzduchu, aby ukázal, jaký je to zázrak, že diktátorův revoluční režim dokázal z tak hrubého materiálu udělat aspoň jakžtakž slušného lékaře.

Diktátor se zamračil a zakroužil bradou. Lékaře napadlo, jestli to s tou sedláckou scénkou nepřebral.

Nakonec diktátor řekl:

„Ale já myslím, že problém je v tom, že mám srdce moc velké.“

„Ano,“ přisvědčil lékař, „ale přirozeně v takovém případě nelze problém vyřešit jen tím, že srdce vytáhneme

jako... jako řepu ze země. Tahle práce vyžaduje velkou opatrnost, značnou... finesu.“

Diktátor se zase pohodlně usadil na židli. Ozvalo se hlasité zapraskání. Bylo mu dvaasedmdesát, trpěl nadváhou a měl uslznuté oči, řídké vlasy měly barvu oleje na vlasy. Na stěně za ním visel portrét, na němž byl věčně mladý, na němž vypadal, jako že by bez pomoci dokázal přetrhnout lidi vejpůl.

„Najděte mi doktora, který to dokáže,“ poručil.

Za dva dny byl lékař zpátky v diktátorově pracovně.

„Našel jste toho doktora?“ otázal se stařec.

„Doufám, že ano,“ odpověděl lékař. „Podle všech chirurgů, se kterými jsem konzultoval, to svede jen jeden člověk.“

„Výborně. Jak se ten doktor jmenuje?“

„Ona je to ve skutečnosti doktorka. Jistá paní Samprasová. Jistě si na ni vzpomenete, patřila ke skupině čtrnácti chirurgů, kteří roku 1992 hanebně utekli do Ameriky, aby se mohli věnovat banálním chirurgickým zákrokům na bohatých Židovkách.“

„Ale to je mi k ničemu!“ vykřikl diktátor. „Musíme ji dostat zpátky!“

Lékař se kousl do rtu. Přivádělo ho do rozpaků, že si diktátor zjevně nepamatuje skutečné okolnosti zmizení paní Samprasové.

„V roce 1992,“ opakoval úslužně. „Jistě si na ten incident vzpomínáte, pane. Čtrnáct chirurgů, kteří do jednoho kritizovali vás a vaši vládu. Spiklenci z řad židovských obchodníků jim sehnali letadlo, aby mohli utéct...“

„Ano, ano: špína a svoloč...“ sykl diktátor, pěsti zatáté na stole před sebou.

Lékař se naposledy pokusil vyplnit mezery v diktátorově paměti.

„...chm... v podvratných novinách se tvrdilo, že ti chirurgové vlastně nikdy neopustili naši zemi. Že jsou ve skutečnosti tajně věznění v pracovním táboře Milleforte.“

Diktátor rozhořčeně zvedl ramena, přímo napružený vyvrátit tu zlovoulnou lež. Pak se náhle uvolnil a víčka mu klesla.

„Aha,“ řekl.

Diktátor se rozloučil s lékařem a potom zatelefonoval náčelníkovi pracovního tábora Milleforte.

„Nevíte náhodou,“ prohodil diktátor po úvodních zdvořilostech, „jak se daří paní Samprasové v Americe? ... Paní Samprasové, té chirurgice... Nefíkejte? To je stařelá, to je skvělá. Víte, už jsem se bál, že podlehla krutému newyorskému podnebí nebo že ji znásilnil a zabíjí nějaký zřetovaný negr... Á-á-no. Takže je ve skvělé kondici, že? Zdravá jako rybička. Ha! Ha! Ha!“ A jeho židle znovu zaskřipala, tentokrát čirou úlevou.

Nazítrf obdržel diktátor dopis, který pro něj chvatně napsala sama paní Samprasová a který mu dovezli rychlým autem a na motorce.

Draký pane prezidente, stálo v něm, vyrozuměla jsem, že jste se poptával po mém zdraví. Můj zdravotní stav je uspokojivý: co vás?

Nu, dost bylo nezávazné konverzace. Pořád se k něčemu přiznávám, takže se k něčemu přiznám i vám. V Americe nejsem vůbec šťastná. Po pravdě řečeno, ta zkušenost mi vzala veškerou chuť věnovat se chirurgii. Kéž bych nikdy neopustila manželku a děti vyměnou za tuto blahobytnou existenci.

Na druhou stranu, všichni musíme nést následky svých špatných rozhodnutí a já jsem smířená s tím, že prožiji svůj život tady jako zrádlně, naprosto neúčinně.

Je mi líto, Gala Samprasová

Zamýšlený diktátor našpulil rty a zmáčkl dopis v pěsti. Měl to slovo na jazyku, slyšel ho poprvé teprve včera, ačkoli jako čestný doktor literatury ho musel znát odjakživa.

Tohle, pomyslel si, si vyžádá jistou... finesu.

Než příslušníci ochranky Galu Samprasovou za diktátorem pustili, přesvědčili se, že nepfechovává žádně zbraně. Vyprázdnili jí lékařskou kabelu, přestože jí narýchlo dodal prezidentův vlastní lékař a takřka nic v ní nebylo. Dvě silné pěsti zkusmo zatahaly za gumové hadičky stetoskopu, jako by se jim mohla pokusit vůdce národa uškrtnit. Malou injekční stříkačku na jedno použití zdráhavě nechali ve sterilním obalu, zato jí zabavili skleněnou ampulku s antibiotikem, kdyby snad obsahovala jed.

Jeden mladík rozeplnul Gale svrchník a prořezával jí od podpazí ke kotníkům; dotýkal se jí jemně a důkladně, jako by si předtím v nějaké knize přečetl, že se ženské erotogenní zóny mohou skrývat na naprosto nepravděpodobných místech. Dokonce jí zvedl sukni a prostředníčkem přešel přes kalhotky až k vulvě. Snad si myslel, že nějaký kolega voják tam z roztržitosti někde zapomněl ostrý předmět, třeba elektrický bodec na dobytek nebo švýcarský armádní nůž, který by mohla vytasit a zaútočit s ním na prezidenta.

Po necelých dvou minutách vytáhl mladík z náprsní kapsy Galina kostýmku propisku. Několikrát jí cvakl, hrot vyjel ven a zase zajel zpátky. Voják se mračil, jako kdyby musel učinit nějaké komplikované morální rozhodnutí. Gala se proti své vůli usmála, čímž mladíka ještě víc znepokojila. Připadalo jí úplně absurdní, že jí vytáhli až sem, aby rozřízla diktátorovi hruď skalpelem, a přitom se prezidentova ochranka snaží pojistit, aby mu neprobodla srdce levným umělohmotným perem.

„Mocnější než meč, hm?“ dloubala si do něj, když jí podal žluté kuličkové pero zpátky.

Diktátor paní Samprasovou vřídlně uvítal a podal jí ruku přes stůl, na němž před lety podepsal příkaz k jejímu uvěznění. Stisk jeho ruky byl pevný, ale přitom jemný. Usmíval se trošičku promodralými rty, o jejichž cyanózu se zasloužil nádor kolem celého jeho srdce. Na nose mu prosvítala slabounká síť fialových kapilár.

„Je mi ctí, že jste tady,“ řekl. Byla to pravda, v tom smyslu, že prozkoumal všechny alternativy ke Gale Samprasové a nenašel nikoho ani z poloviny tak dobého. Napříště bude nutné povzbudit více mužů, aby se věnovali kariéře v medicíně.

Paní Samprasová nijak nekomentovala, že ji diktátor dál tahá za zápěstí. S kamennou tváří vytráhla ruku z jeho dlaně – vytáhla ji věčně, jako kdyby jeho ruka byla nástroj nebo tampon, se kterým skoncovala.

Vzhledem k tomu, že tu návštěvy neměly kde sedět, zůstala stát a přehodila si lékařskou kabelu z levé ruky zpátky do pravé. Zatímco si ji důkladně prohlížela, ona se jeho pohledu vyhýbala a místo toho hodnotila jeho pracovnu.

Překvapilo ji, že vypadá úplně stejně, jak si ji představovala a jak by diktátorovu pracovnu mohlo nakreslit dítě. Stál tu masivní mahagonový stůl posetý koženými deskami a tu a tam i listy papíru. Byla tu čalouněná otáčecí židle, v níž si mohl hovět. Na zdi visela olejomalba diktátora, anebo možná jen ohromná barevná fotografičie chabě maskovaná jako olejomalba. Okno bez záclon skýtalo výhled na nádvoří. A to bylo vše. Žádné další stoly či židle, knihovny ani vitríny, žádné nástroje svědčící o komplikovanější práci než o svěvolném schvalování či odsuzování. Nic, co by svědčilo o nediktátorských výstředních sklonech v diktátorově osobnosti, nic

nepatřičného. Žádný vak s golfovými holemi, ozdoby, plakáty s hvězdami z westernů, žádné vycpané hlavy jelenů přišroubované ke zdi ani Panenky Marie visící ze stropu. Nic. Ve svých projecích se prezident rád kašal, že nemá žádné zájmy, žádné koníčky krom péče o blaho své země. Teď se Gala mohla na vlastní oči přesvědčit, že je to pravda.

„Tak co kdybyste se podívala na můj rentgen?“ nadhodil stařec.

„Prosím,“ souhlasila rázně.

Podal jí desky se stříbrošedými obrázky. Jeden po druhém si je prostudovala proti slunečnímu světlu, které do místnosti proudilo oknem nad jeho hlavou. Potají klopila oči a prohlížela si přes průhledné filmové pláty jeho tvář. Zdálo se jí, že v ní vidí strach.

Odkáshal si a zeptal se: „Tak co myslíte?“

„Velmi brzy zemřete,“ řekla vyrovnaně a pořád přitom skrývala tvář za posledními rentgenovými snímkami, „pokud nepodstoupíte velmi komplikovanou a riskantní operaci.“

„To vím,“ povzdychl si trochu podrážděně. „Jste na tu operaci dostatečně kvalifikovaná?“

„Jsem kvalifikovaná,“ odpověděla, sklopila sluncem zalitý negativ diktátorovy hrudi prolezlé ňubkami nádoru a zamíchala ho s ostatními. „Ale tohle nejsou snímky, které jsem doufala vidět.“

„Tamty fotografie jsou na cestě. Uvidíte je zítra.“

„Všech čtyř?“

„Manžela, dvou synů, dcery, ano,“ ujistil ji diktátor. Paní Samprasová odložila desky s rentgenovými snímky na stůl. Zničehonic ji popadla touha stát u okna a dívat se ven, nechťela ale zůstat před diktátorem s nechráněnými zády.

„Tahle operace,“ nadhodil stařec a olízl si namodralé rtů. „Co myslíte, je možné ji provést v naší zemi?“

„Nexistuje nic, co by v naší zemi nebylo možné

provést,“ povzdychla si paní Samprasová. „Sám jste to mnohokrát prokázal.“

„Ano, ano, kdybyste ale měla pocit, že by bylo záhodno podniknout malý výlet do Spojených států...“

„Já už malý výlet do Ameriky podnikla, děkuji pěkně,“ opáčila Gala.

Diktátor se do ní zabodl pohledem.

„Musíte mít ty nejlepší nástroje, rozumíte? Jenom ty nejlepší.“

Gala se zadívala na své ruce, jako by se chtěla přesvědčit, v jakém stavu má nehty.

„Mám ty nejlepší tady,“ ujistila starého pána. „V naší vlastní zemi.“ Nevšímala si jeho nevráživého pohledu a po celou dobu si prohlížela vlastní ruce. Byly bledé, lezky tvarované, tu a tam se zanícenou jizvou.

„Když všechno půjde dobře,“ pronesl diktátor nakořenec, „kdy nejdřív můžete operovat?“

Podívala se mu přímo na hrud.

„Nejdřív musíte shodit pár kilo, jestli je to možné.“

„To bude tvrdý oříšek,“ zazubil se. „Ale já se dáblou pokušení podívám přímo do tváře.“

Gala Samprasová se chytla ucha vypůjčené kabely a sevřela ho – najednou měla klouby bílé vzrčky. Zhloboka se nadechla, napočítala do deseti nebo možná do dvanácti a teprve pak odpověděla.

„Není moje věc, ktrému ze svých dáblů se podíváte do tváře. Potřebujete dost shodit, abyste měl po operaci větší šanci na uzdravení.“

Diktátor si ji měřil přes svrchník a snažil se ji odhadnout.

„Jako žena bezpochyby máte oblibenou dietu, ne?“

Gala sebou trhla, bílá jako stěna, bílá jako elektrická šňůra.

„Zjistila jsem, že úzkost o bližní potlačuje chuť k jídlu. Pokud to pro vás nepřipadá v úvahu, mohl byste třeba zkusit nechat se znásilnit.“

Strašně ticho zaplnilo místnost jako metan, děsivou rychlostí poskvrnilo každý kubický centimetr vzduchu. Paní Samprasová zašla příliš daleko; věděla to a diktátor to věděl a paní Samprasová věděla, že to diktátor ví, a tak dále.

Křehká, jemná rovnováha dostala hloupou a neuváženou ránu. Gale Samprasové bylo ze samé lítosti na zvracení, jako kdyby v záchvatu hysterie rozřízla životně důležitý orgán, který měla za každou cenu nechat na pokoji. Bylo teď velmi pravděpodobné, že ji diktátor nechá mučit a zastřelit a že sám země pod skalpelem méně zdatného chirurga, anebo že se vůbec vzdá myšlenky na léčbu a utěší se pomstou na ní.

Minutu oba dva zvažovali různé způsoby smrti. Vidina bezpečné budoucnosti, v níž se diktátor dožije metuzalémského věku a paní Samprasová pojedje se svou rodinou v létě na dovolenou, se před nimi třásla jako dětský hrad z kostek – stačil jeden chybný krok a sesype se.

Nakonec diktátor promluvil.

„Paní Samprasová, já jsem racionální člověk. Vím, že úzkost o blížní se hodně liší od toho, co se jim ve skutečnosti děje. Situace může být lepší, než se obáváte – nebo mnohem, mnohem horší.“

Paní Samprasová okamžitě odpovídala:

„To jistě máte pravdu, pane prezidente. Jakkoli se ale snažíme chovat racionálně, úzkost nás může přemoci. Každopádně přemáhá mě. Někdy mám o svého manžela a děti takový strach, že ztrácím víc než chuť k jídlu.“ A zvedla ruce, aby bylo vidět, že se jí klepou. „Tohle je pro chirurga hrozná věc.“

Díval se na ni s lítostí i podezřením.

„Jste unavená,“ řekl. „Personál vás zavede na pokoj. Až budete odpočatá, sejdem se znovu.“

A s tím zmačkl tlačítko, aby se dveře otevřely. Mladý voják nervózně nahlédl do místnosti a rychlým sčte-

ním přítomných si ověřil, že jak prezident, tak chirurgůvka jsou prozatím pořád naživu.

Diktátor nepočítal s tím, že paní Samprasovou uvidí dřív než nazítří. Přestože v něm rostl nádor, byl si jist, že nepatří k těm slabochům, kteří zemřou za sedm dní, ale naopak počítal s tím, že má ještě půl roku. Nerozuměl statistice ani počtu pravděpodobnosti, ale často dosáhl toho, co experti pokládali za nemožné, a bezpochyby se mu to podaří znovu.

Aby se posílil v trpělivosti, navštívil ve vládní budově ony místnosti, kde se sbíraly informace. Naštěstí se nachomýtl k jednomu sběru a vybídl sběrače, aby se neomezovali jen proto, že se dívá. Uplynula hodina a pak byl čas na oběd.

Později odpoledne se diktátor s překvapením dozvěděl, že paní Samprasová je připravená se s ním opět vidět. Tvrdila, že si bohatě odpočinula a že čím dříve přípravy na operaci začnou, tím lépe.

Ve zlatém odpoledním světle vypadala Gala Samprasová drobet jinak. Vysprchovala se, převlékla a upravila si účes. Svrchník byl pryč a ona vypadala každým coulem jako žena.

„Přirozeně chápete,“ začala, „že každý chirurgický zá-
krok obnáší vážné riziko.“

„Jistě,“ přikývl diktátor. „Pro chirurga úplně stejně jako pro pacienta.“

„Rekla bych, že spíš pro pacienta.“

„Ale ne, jsem si jist, že riziko je stejné,“ dovolil si diktátor nesouhlasit. „Smrt nepostihuje jen toho člověka osobně, ale i jeho druha či družku, děti... Je to... mám to slovo na jazyku... Dominový efekt.“

Paní Samprasovou už unavovalo stát. Usadila se na roh velkého stolu a přehodila si nohu přes nohu.

„Jakou máte krevní skupinu?“ zeptala se střizlivě.

„Krevní skupinu?“

„Ano. A, B, B pozitivní, 0...“

„To je mi komplikované,“ usmál se diktátor. „Mám mužskou krev.“

„Já se nicméně potřebuji dozvědět její klinickou skupinu.“

Diktátor pokrčil rameny a rozpřáhl ruce dlaněmi nahoru. Taková vědomost byla příliš esoterická pro člověka, který se staral jedině o blaho svého národa.

Paní Samprasová otevřela kabelu a vytáhla injekční stříkačku na jedno použití.

„Musím vám odebrat vzorek krve,“ řekla a posunem mu naznačila, aby si obnažil pravé předloktí.

Zkusil si srolvat rukáv saka nahoru, ale ten na to byl moc tuhý. Takže si sako svlékl a pečlivě ho pověsil přes opěradlo židle. Pak si vyhrnul rukáv košile. Paní Samprasová si povšimla, že i přes své rozvážné a neuspěchané tempo diktátor dýchá ztěžka, rty má bledší a modřejší, nos fialovější.

Diktátor si zase sedl a natáhl k ní přes stůl obnažené předloktí. Vzala ho do svých teplých suchých dlaní a zkusila, nakolik je ta skvrnami pokrytá kůže pružná. Zaškrtila mu ruku koženým škrtdlem a pohlédla mu žílu, aby natekla.

„Máte sametový dotyk,“ řekl diktátor. „A krásné prsty.“

Paní Samprasová sundala z jehly na stříkačce umělohmotný kryt.

„Píchně to jen jako včelička,“ oznámila.

Příštího rána dostala Gala Samprasová z laboratoře výsledky testů diktátorovy krve. Na takovou rychlost a efektivitu si z dob svého působení ve státní nemocnici rozhodně nevzpomínala. Budto se za ty roky, co byla odsunuta na okraj společnosti, země zmodernizovala, anebo se pro velkého vůdce udělovalo možné i nemožné.

„Máte krevní skupinu B, Rh faktor pozitivní.“

„To je neobyčejné?“

„Běžné, naprosto běžné,“ řekla.

„Výborně,“ rozzářil se diktátor. „To znamená, že o ni v nemocnici nebude nouze, ne?“

„V naší zemi,“ opáčila paní Samprasová, „teče proudem krev všeho druhu.“

Nezadávala se mu do tváře, jak to vezme. Místo toho upřela pohled na vázu s květinami, která mu stála na stole. Její přítomnost ji znepokojovala. Diktátor si věra očividně povšiml, jak ji zarazila strohost jeho kanceláře. A tak ten suchopár dnes zjemnil květinami. Speciálně pro ni.

Váza byla duhově modrá, jako by jí vypálili glazuru z WC čističe. Z jejího hrdla se zvedaly červené, bílé a růžové karafiáty. Vypadaly tak příšerně a nespě, že Gala Samprasová zapochybovala, zda jsou vůbec skutečné.

„Přemýšlíte, jestli jsou skutečné,“ poznamenal diktátor.

„Ano,“ přisvědčila.

„Jistiže jsou skutečné,“ zapřel. „Dotkněte se jich.“

„Věřím vám, pane prezidente,“ řekla paní Samprasová bez hnutí.

„Dotkněte se jich.“

Paní Samprasová váhala, ochromená odporem. Napadlo ji, zdali její budoucnost, budoucnost jejího manžela a dětí, teď nevisí na vlásku. V pracovním táboře klesla k tomu, že svým mučitelům lízala boty, a dělala i horší věci, a přece se teď nedokázala přimět k tomu, aby se dotkla těchto květin.

„Úplně to tu rozsvítily, nemyslíte?“ prohodil diktátor. Zjevně ji nechtěl nutit dál.

„Ano,“ přikývla. „Škoda že je kvůli tomu musci užít,“

Starý pán přivřel oči, jako by ho už unavovali lidé, kteří se nedokážou zorientovat v realitě.

„Tam, odkud pocházejí, jich je víc,“ ujistil ji, bez varování se natáhl přes stůl a podal paní Samprasové obálku.

Gala se při prohlížení fotografií své rodiny snažila zachovat klid. Zhluboka dýchala a několikrát zamrkala. Celý balíček prošla několikrát, ale ruce se jí při tom netřáslý.

Nakonec řekla: „Ty fotografie mých dětí jsou velmi dobré. Velmi ostré. Člověk vidí, že byly pořízeny velmi nedávno.“

Diktátor se pohodlně opřel a židle spokojeně zaskřípala.

„No, rostou jako z vody, co?“ prohodil.

„Ano, díkybohu rostou,“ řekla paní Samprasová.

„Ale... fotografie mého manžela už nevypadá tak nová. Po pravdě řečeno mohla být pořízena před lety.“

„Ujišťuji vás, že je z nedávné doby.“

Paní Samprasová se zamračila a zvedla si fotku blíž ke tváři.

„Nevypadá ani zdaleka tak starý,“ namítla, „jak bych očekávala.“

Diktátor se zasmál.

„To by mě zajímalo, jestli by mu to polichotilo, nebo ho to dojalo.“

„Nevím,“ odpověděla paní Samprasová. „Budu se ho muset zeptat sama.“

„Doufám, že k tomu dostanete příležitost.“

„Ach, ano...“ pronesla paní Samprasová pochybovačně, jako by jí hrozilo, že se přestane soustředit na celou řadu záležitostí. „Otázka zní kdy.“

„A odpověď zní,“ ujistil ji diktátor, „jak jen to bude možné. Být svědkem takového shledání by potěšilo srdce starého muže. Po pravdě řečeno se na to nesmír-

ně těším. Bezpochyby půjde o zlatý hřeb mé rekonvalescence.“

Gala si olízla rty a několikrát polkla. Po jistém úsilí se jí podařilo přestat – aspoň prozatím.

„Bude potřeba, abyste shodil pár kilo,“ povzdychla si. Diktátor překvapivě vyskočil ze židle a začal energicky švihat rukama, jako by běžel maraton. Jeho nohy, skryté za stolem, se pohybovaly chabě, ba skoro vůbec ne.

„Vidíte!“ dobíral si ji žoviálně a bez dechu. „Už jsem začal!“

Týden nato, ráno před operací, se paní Samprasová ještě jednou setkala s diktátorem v jeho pracovně. Na diktátorově postavě se nic nezměnilo, přesto však po Gale vyžadoval chválu za to, jak zhubl. Gala ho s kámennou tváří chválila. Nemělo smysl zneptřáčet si ho kvůli jeho špekům; boj kdo s koho si vyhradila na záležitosti, na nichž skutečně záleželo.

„Nemůžete mít na sále muže s pistolí,“ poukázala, když domlouvali průběh odpolední operace.

„Budou si držet řádný odstup,“ argumentoval diktátor. „Skoro si ani nevšimnete, že tam jsou.“

Gala zavřela oči a pevně sevřela rty. Před duševním zrakem nebo na zadní straně sítnice jí vyvstal negativní obraz sluncem zalitých květin. Dnes to byly rudé růže – do vázy jich nacpali až příliš mnoho, stonky měly od ulámaných trnů ošklivé a hubené.

„Jedno smítko prachu z pistole,“ řekla, „obsahuje milión bakterií, dost na to, aby se vám prohnaly tělem jako mor. Přezka vojákova pásku vás může zabít – a ne jen tím způsobem, který je v naší zemi obvyklý.“

„Myslíte si, že to nevím?“ ohradil se diktátor. „Mám z toho univerzitní titul. Myslím jsem tím, že vás moji muži budou moci sledovat skrz sklo. Bude to poučné. Jednou třeba budou muset sami operovat.“

Gala Samprasová se starci zadívala přímo do očí.

„Doufám, že nedostali pokyn, ať mě zastřílí, pokud se bude zdát, že vám sebemenším způsobem ubližují,“ řekla tiše a rozumně. „Koneckonců, vyřiznu vám díru do hrudi, otevřu vás jako aktovku a zastavím vám srdce. Doufám, že vědí, že takhle je to v pořádku?“

Jestli to diktátora vyvedlo z míry, nedal to na sobě znát.

„Budou si všímat... vaší šetrnosti,“ řekl. „Sledovat vaši důkladnost, naprostou soustředěnost, vaši... finesu. Víte, slyšeli, že když se dáte do díla, děláte to s láskou, jako by tam na stole leželo vaše vlastní dítě.“ Jeho buclatá ruka něžně hladila vzduch mezi nimi, opisovala půlkruhovitou křivku jako srpek měsíce, dětskou hlavíčku nebo obnažené ženské ňadro. „A samozřejmě,“ dodal, „se nakonec budou dívat, jak se probouzím.“

Gala si poprvé připustila, že i přes veškerou její zdatnost by výsledek mohla diktovat brutální síla přírody a statistiky.

„Panc prezidente,“ hájila se, „uvědomujete si, že tato operace byla podniknuta jen několikrát a obvykle na mnohem mladších mužích?“

„Budíme optimisté!“ zvolal diktátor. „Tato země byla koneckonců vybudována na optimismu.“

Za oknem hvízdla píšťalka. Diktátor vyskočil, jako by již dostal nový život. Nadšeně na paní Samprasovou zagestikuloval, ať přejde k němu k oknu. Pospíšila si mu vyhovět, aby ji nemusel tahat za ruku.

Společně se zadívali na nádvoří. V perspektivním zkrácení mnoha poschodí tam jedna teenagerka nejspíše šla mezi dvěma šiky vojáků; kráčela skutečně prkeně a nepřírozně. Přestože měla postavu mladé ženy, módní sestřih a další rysy, kterými se tak nesmírně odlišovala od dítěte, jímž byla ještě před několika lety, šlo nepochybně o dceru Galy Samprasové. Jako by vykro-

čila přímo z fotografie v Galině kapse. S očima sklopenými šla po betonové dlažbě jako po vejcích, čemuž chladně přihlížely dva tucty vojáků.

„Kam ji...“ zašeptala paní Samprasová ke starci po svém boku. „Kam jde?“

„Je na cestě za vámi,“ řekl diktátor. Jesřě než se ale paní Samprasová mohla zotavit z rychlého nadechnutí, dodal: „Škoda že přijela trošku brzy. Někdy zapomínám, jak rychle dnes v naší zemi jezdí vlaky.“

Odvedl paní Samprasovou od okna a dal najevo, že je připraven podstoupit tu těžkou zkoušku, která ho čeká. Vyprovodil ji ke dveřím a něžně ji vzal za rameno, protože vypadala rozrušeně, vyvedená z rovnováhy.

„To je v pořádku,“ ubezpečil ji. „Bude tu vše uvidět. My dva přece nebudeme zaneprázdnění tak dlouho, ne? A kdyby nás něco zdrželo, moji lidé vaši dceři najdou společníky jejího věku. UVědomil jsem si, že tenhle svět patří mladým. My staříci můžeme jen přihlížet, co?“ Smutně se usmál a stiskl lékařce rameno jako starý, starý přítel.

Na operačním sále bylo všechno dokonalé, civilizované a poklidné. Nikde na dohled ani jediný voják. V zářích wolframových žárovek stály jako jeptušky čtyři sestry a anestezioložka. Zařízení a vybavení byly tak moderní, že by neudělaly ostudu ani té nejspíškovější americké klinice. Na dvou vozíčkách ležely ve sterilním zeleném papíru volně zabalené stříbrné nástroje.

Diktátor ležel připravený na „mučícím stole“, jak tomu doktorka Samprasová a její kolegové žertem říkali v nevinných dobách před nástupem diktátora režimu. Z vlasů mu šampónem vymyli olej a teď mu z čepice na jedno použití koukalo pár šedých pramínků. Diktátorovo panděro, uvolněné ze sevření uniformy, se teď nechtunně rozvalovalo pod tenkým přehozenem. Ve

vodorovně poloze se mu zlepšil krevní oběh a rty měl růžové jako děťátko.

„Zdravíčko, paní Samprasová,“ mrkl na ni.

Beze slova k němu popošla. Ruce v rukavicích se zastavily ve vzduchu, vznášely se v prázdnotě, oddalovaly ten okamžik. Tvář měla zahalenou průsvitným papírem, závojem, zpoza něhož byly vidět jen její tmavé oči.

„Jste to vy za tou rouškou?“ nedal se diktátor.

„Ano, jsem to já,“ odpověděla bez emoci.

„Hlí vaše nejkrásnější rysy.“

„Je to nutné,“ řekla. Již teď se jí na vnitřní straně chirurgické roušky kondenzoval potenciálně smrtící dech.

Anestezioložka, jejíž pohlaví bylo zřejmě už podle tvaru jejího obočí, se zadívala na Galu a kývla. Z tenké umělohmotné trubičky začala do kanyly přilepené k diktátorovu bledému zápěstí po kapkách stékat bezbarvá tekutina.

Starcova tvář zjemněla a zdětinštěla. Gala si poprvé povšimla, že diktátor má dlouhé měkké řasy jako její vlastní děti. Ty řasy se teď třepetaly, jako by stárec bojoval jako dítě proti spánku po večerce.

„Kdýbych zemřel, ještě než se probudím...“ zamumlal.

„Takovými věcmi se netrapc,“ poradila mu Gala.

„Oba nás čeká dlouhá noc.“

Tělo se nezapře

Ashton Allan Clark byl nejbohatší člověk v Althesteru; z úst mu smrděly peníze a uši měl zanesené lepkařským slizem luxusu. Kdybyste se ho zeptali, co je základem jeho jmění (pokud vám bylo povoleno na něj promluvit, což se hned tak někomu nepoštětilo), byl by vám řekl: „Nejlepší koželužna v celé Anglii.“ Kdybyste tutéž otázku položili jeho nebohým zaměstnancům, odpovědějí by vám „červi a bída“ – pokud by vás nepokládali za donašče. Jste donašče? Ne? Pak tedy můžeme začít vyprávět.

Ashton Allan Clark byl malý masitý muž, který ze všeho nejvíc připomínal hodně přerostlou vydru. Obvykle nosil černý plášť ze sobolíny, zámošivé kalhoty a cylindr, který byl rovněž kožešinový. Jeho vlasy, vousy, knír a licousy byly husté, černé a leskly se olejem. Tak to bylo roku 1831, kdy postavil koželužnu, a nyní se psal rok 1861, takže barva vlasů a dalšího ochlupení nejspíš za leccos vdělala chemii. Clarkova koželužna kupovala černé barvivo po galonech, což mezi dětmi dělníků – bez výjimky otrhanými a podvyživenými analfabety – zavdalo důvody k pověstem, že si pan Clark každou neděli máčí hlavu ve kbelku s tím sajrajtem. Taky si vykládaly, že jí žabí stehýnka a biskupský chlebiček namačený v octovém nálevu.